

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/7/2018
Identifikačné číslo spisu:	1214205716
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Janka Cisárová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1214205716.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Janky Cisárovej a sudcov JUDr. Martina Vladíka a JUDr. Jána Šikutu, PhD., v spore žalobcu L., bývajúceho v X., zastúpeného BAJO LEGAL, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Landererova 8, IČO: 36 860 581, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 52 C 56/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. júna 2016 sp. zn. 6 Co 589/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. júna 2016 sp. zn. 6 Co 589/2015 v časti, v ktorej potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo 14. októbra 2015 č. k. 52 C 56/2014-168 vo výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy z a m i e t a.

Vo zvyšnej časti dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. V predmetnom spore sa žalobca žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava II (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) domáhal, aby žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť mu náhradu škody 3 080,66 € spolu s 5,5 % úrokom z omeškania ročne od 26. septembra 2013 do zaplatenia a náhradu nemajetkovej ujmy 8 000,- € spolu s 5,5 % úrokom z omeškania ročne od 26. septembra 2013 až do zaplatenia a náhradu trov konania. Uplatnené nároky vyvodzoval zo zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“).

2. Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo 14. októbra 2015 č. k. 52 C 56/2014-168 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu vo výške 5 582,68 € spolu s úrokom z omeškania 5,5 % ročne zo sumy 1 582,68 € od 26. septembra 2013 do zaplatenia v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na

náhradu trov konania. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo 6. mája 2013 sp. zn. 23 To 35/2013, ktorým bol žalobca oslobodený spod obžaloby, má na uznesenie o vznesení obvinenia z 3. marca 2011 ČVS: ORP-12/BN-BN-2011 rovnaké následky, ako by toto rozhodnutie bolo príslušným orgánom zrušené pre jeho nezákonnosť. V nadväznosti na to konštatoval, že žalobou uplatnený nárok na náhradu škody treba posudzovať ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, pričom za rozhodujúce meradlo opodstatnenosti zákonnosti začatia (vedenia) trestného stíhania považoval neskorší výsledok trestného konania. Pasívnu legitímáciu žalovanej vyvodil z § 4 ods. 1 písm. f/ zák. č. 514/2003 Z.z. s poukazom na to, že ako zodpovednostný subjekt nárok žalobcu predbežne prerokovala. K majetkovej ujme súd prvej inštancie uviedol, že táto žalobcovi vznikla uhradením trov obhajoby ním zvolenému advokátovi len do výšky 1 582,68 € ako tarifnej odmeny, nie vo výške 3 080,66 €, ktorú ako zmluvnú odmenu advokátovi uhradil. Žalobcovi preto priznal titulom majetkovej ujmy celkom 1 582,68 € a vo zvyšnej časti žalobu v tejto časti zamietol. Rozhodnutie v časti náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie odôvodnil tým, že s prihliadnutím na dĺžku trvania trestného stíhania, povahu trestnej veci, a vzhľadom k tomu, že následky v osobnej sfére žalobcu (ako napr. strata rodiny, rodičov, zamestnania, priateľov, kamarátov) nenastali, je opodstatnená náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 4 000,- € z požadovanej sumy, ktorú považoval za primeranú zásahu vo sfére jeho osobného života. V časti ohľadom úrokov z omeškania súd prvej inštancie vychádzal zo skutočnosti, že žalobca si nárok na náhradu škody u žalovanej uplatnil, pričom 26. septembra 2013 (deň nasledujúci po doručení žiadosti o predbežné prerokovanie) sa žalovaná dostala do omeškania s plnením jeho pohľadávky. Žalobcovi preto priznal úrok z omeškania vo výške 5,5 % zo sumy 1 582,68 € od 26. septembra 2013 až do zaplatenia. Z priznanej nemajetkovej ujmy žalobcovi uplatňované úroky z omeškania vôbec nepriznal, nakoľko povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, a až uplynutím tejto doby sa dlžník dostáva do omeškania. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 2 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolania žalobcu a žalovanej rozsudkom z 13. júna 2016 sp. zn. 6 Co 589/2015: I. zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v časti náhrady škody a jej príslušenstva tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 536,74 € spolu s úrokom z omeškania 5,25 % ročne zo sumy 1 536,74 € od 25. novembra 2013 až do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku, II. potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 4 000,- € a vo výroku, ktorým bola žaloba vo zvyšku zamietnutá, III. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov prvoinstančného a odvolacieho konania. S argumentáciou žalovanej, že uznesenie o vznesení obvinenia nie je v danej veci nezákonným rozhodnutím sa nestotožnil. V tejto súvislosti zdôraznil, že rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok tohto trestného konania. Rovnako za nedôvodnú považoval námietku žalovanej ohľadom nedostatku pasívnej legitímácie; súd prvej inštancie postupoval správne, keď (i po nadobudnutí účinnosti novely č. 412/2012 Z.z.) naďalej vychádzal z toho, že orgánom, ktorý v tejto veci koná za štát, je Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. S názorom žalobcu, že výška škody sa odvíja od tarifnej odmeny advokáta len v prípadoch, ak nezákonný zásah nastal po 1. januári 2013, sa nestotožnil. Uviedol, že účelom novely č. 412/2012 Z.z. (§ 18 ods. 3) nebolo zavedenie „iného“ nároku na náhradu škody než tomu bolo pred 1. januárom 2013. Vo vzťahu k zmeňujúcej časti rozhodnutia uviedol, že táto sa týka iba výpočtu priznanej náhrady a jej príslušenstva. Odvolací súd skonštatoval chybu pri výpočte tarifnej odmeny advokáta (nesprávne bola vypočítaná náhrada za stratu času za roky 2012 a 2013); podľa jeho názoru účelne vynaložené náklady v trestnom konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie boli 1 536,74 €, žalobca má preto nárok na náhradu škody iba v uvedenej sume. Za nesprávny tiež považoval záver súdu prvej inštancie o určení dňa, kedy sa žalovaná dostala do omeškania; mal za to, že žalovaná sa dostala do omeškania 25. novembra 2013 (deň nasledujúci po dni, kedy žalobcovi oznámila, že jeho žiadosti o predbežné prerokovanie nároku nevyhovuje). Ďalej skonštatoval, že v danej veci bolo potrebné žalobcovi priznať aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, nakoľko už samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti a to tým skôr, ak sa jedná o obvinenie nepravdivé, ktoré je potvrdené právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy zohľadnil skutočnosť, že žalobca sa skutku skutočne dopustil, hoci jeho

konanie nenaplnalo znaky trestného činu, ale iba priestupku. Mal za to, že sa jedná o okolnosť, za ktorej došlo k neoprávnenému zásahu vyvolávajúcemu závažnosť vzniknutej ujmy v zmysle § 17 ods. 3 písm. b/ zákona č. 514/2003 Z.z. Prihliadol tiež na to, že žalobca bol v čase trestného stíhania študentom vysokej školy, pripravoval sa na celoživotný výkon budúceho povolania a že danú vec prežíval stresovo. Keďže však z vykonaného dokazovania iná výraznejšia ujma pre žalobcu nevyplývala, odvolací súd sa stotožnil so súdom prvej inštancie priznanou nemajetkovou ujmu vo výške 4 000,- €. O trovách odvolacieho konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 v spojení s § 224 ods. 2 O.s.p.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu (všetkým jeho trom výrokom) podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Podľa jeho názoru bolo pre správne právne posúdenie otázky výšky náhrady škody relevantné najmä znenie § 18 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2012, podľa ktorého súčasťou trov konania sú aj trovy právneho zastúpenia vo výške určenej vyhláškou o odmenách a náhradách advokátov, a nie znenie tohto ustanovenia účinného od 1. januára 2013, kde zákonodarcia výslovne stanovil, že nárok na náhradu trov konania zahŕňa aj trovy právneho zastúpenia ako účelne vynaložené hotové výdavky a odmenu za zastupovanie, ktorá sa určí ako tarifná odmena advokáta. Zdôraznil, že takéto obmedzenie z predchádzajúcej právnej úpravy nevyplývalo. Rovnako podľa žalobcu došlo k nesprávnej aplikácii § 17 ods. 3 písm. b/ zákona č. 514/2003 Z.z. odvolacím súdom pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy. Konkrétne nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, že skutočnosť, že sa skutočne dopustil skutku, ktorý mu bol kladený v trestnom konaní za vinu, je okolnosťou, za ktorej došlo k neoprávnenému zásahu vyvolávajúcemu závažnosť vzniknutej ujmy a ktorá odôvodňuje zníženie náhrady nemajetkovej ujmy. Argumentoval tým, že predmetné ustanovenie hovorí o prihliadnutí na okolnosti, za ktorých došlo ku vzniku ujmy (vedenie nezákonného trestného stíhania a zásah do osobnostných práv žalobcu) a nie na okolnosti, ktoré predchádzali vzniku ujmy (samotný skutok). Tvrdil, že v prípade, ak boli preukázané okolnosti podľa § 17 ods. 3 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z.z. (uvedené konštatovali oba nižšie sudy) a neboli dôvody na zníženie nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 3 písm. b/ uvedeného zákona (kedy došlo k nesprávnej aplikácii predmetného ustanovenia), žalobca mal nárok na priznanie nemajetkovej ujmy v požadovanej výške, keďže už táto bola oproti možným 17 600,- € podstatným spôsobom znížená. Napokon žalobca v dovolaní za nesprávne označil právne posúdenie v časti výroku trov konania, majúci za to, že v danom prípade bolo namieste aplikovať ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. Poukázal pritom na názor prezentovaný v odbornej literatúre, v zmysle ktorého ak je v jednom návrhu na začatie konania uplatnených niekoľko samostatných nárokov, postupuje sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania podľa uvedených zásad pri každom samostatne. Nepriznaním plnej náhrady trov konania mu vznikla ďalšia škoda (predstavujúca trovy konania v civilnom konaní), ktorá mu nebude uhradená. Takéto závery nemôžu byť súdmi ako orgánmi ochrany práva v právnom štáte v žiadnom prípade akceptované. Z uvedených dôvodov žiadal rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

5. Žalovaná sa vo svojom písomnom vyjadrení v plnom rozsahu stotožnila s rozhodnutiami nižších súdov a žiadala dovolanie zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C.s.p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či je dovolanie prípustné.

7. V danom prípade žalobca v dovolaní výslovne uviedol, že ním napáda rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu a v nadväznosti na to ho žiadal aj v celosti zrušiť, najvyšší súd preto skúmal prípustnosť podaného dovolania vo vzťahu ku všetkým trom výrokmi napadnutého rozsudku.

I.

8. V prvom výroku predmetného rozsudku odvolací súd zmenil (z obsahového hľadiska však potvrdil) rozsudok súdu prvej inštancie v časti náhrady škody a jej príslušenstva tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 536,74 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne z tejto sumy od

25. novembra 2013 až do zaplattenia. Prvou časťou druhého výroku zase odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti priznania náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi vo výške 4 000,- €.

9. Podľa § 424 C.s.p. môže dovolanie podať iba strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Otázku, či dovolateľ je procesnou stranou uvedenou v tomto ustanovení, treba vždy riešiť s prihliadnutím na individuálne okolnosti daného prípadu.

10. Prípustnosť dovolania má vo všeobecnosti stránku objektívnu a subjektívnu. Objektívna stránka sa nevzťahuje na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku - či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné (objektívna prípustnosť dovolania je vymedzená ustanoveniami § 420 a § 421 C.s.p.). Subjektívna stránka prípustnosti dovolania sa naopak viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie - či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie. Pri skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania treba vziať na zreteľ, či dovolateľ bol negatívne dotknutý napadnutým rozhodnutím (viď tiež R 50/1999). Skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska objektívneho nasleduje až po skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania; pokiaľ odvolací súd dospeje k záveru, že dovolanie nie je subjektívne prípustné, nepristúpi už k skúmaniu prípustnosti dovolania z hľadiska ustanovení § 420 a § 421 C.s.p.

11. Vo vzťahu k vyššie spomenutému prvému výroku a prvej časti druhého výroku rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že nevyznievajú v neprospech žalobcu, ktorý tak nebol v zmysle § 424 C.s.p. subjektívne oprávnený napadnúť ich dovolaním. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcu v tejto časti odmietol ako podané neoprávnenou osobou (§ 447 písm. b/ C.s.p.).

II.

12. Ostatnou časťou druhého výroku napadnutého rozsudku odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola žaloba vo zvyšných častiach uplatnených nárokov na náhradu škody a na náhradu nemajetkovej ujmy zamietnutá. Keďže v uvedenej časti je žalobca oprávnenou osobou na podanie dovolania, dovolací súd pristúpil k posúdeniu, či je jeho dovolanie - v tejto časti - prípustné aj z objektívneho hľadiska. Žalobca tu prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

13. Hoci žalobcom uplatnené nároky na náhradu škody a na náhradu nemajetkovej ujmy vychádzajú z toho istého protiprávneho konania (nezákonného rozhodnutia) žalovanej, podľa názoru dovolacieho súdu ide o nároky s relatívne samostatným skutkovým a právnym základom. Nemajetková ujma totiž predstavuje zásah do inej než majetkovej sféry poškodeného (nesúvisí so znížením majetku alebo jeho nevýšením, ak sa zvýšenie predpokladalo) a nárok na jej odškodnenie nezávisí od toho, či vznikne alebo nevznikne škoda v podobe majetkovej ujmy. U každého z týchto nárokov sa iným spôsobom určuje jej rozsah (u majetkovej ujmy sa uhrádza skutočná škoda, ušlý zisk, odškodniteľná ujma na zdraví). Zodpovednostný vzťah môže pri splnení všetkých podmienok vzniknúť tak v prípade, ak je dôsledkom nesprávneho výkonu verejnej moci len nemateriálna ujma, ako aj v prípade, ak vzniknú v príčinnej súvislosti s nesprávnym výkonom verejnej moci obidve ujmy. Vzhľadom na to, že sa jedná o dva samostatné nároky odvíjajúce sa od odlišného skutkového a právneho základu, podľa názoru dovolacieho súdu má rozhodnutie o každom z nich charakter samostatného výroku. Prípustnosť dovolania vo vzťahu k nim je preto potrebné skúmať samostatne aj vtedy, ak tieto nároky boli uplatnené v jednom konaní a bolo o nich rozhodnuté jediným výrokom.

14. Podľa § 422 ods. 1 písm. a/ a b/ C.s.p. dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy a v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

15. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie vecí tzv. majetkovým cenom (*ratione valoris*), preto dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie vecí nie je možný, ak peňažné plnenie neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy.

16. Pokiaľ odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti jeho výroku, ktorou žalobu vo zvyšnej časti týkajúcej sa náhrady škody zamietol, rozhodol (bez zreteľa na príslušenstvo) o peňažnom plnení vo výške 1 497,98 € (rozdiel medzi žalobcom požadovanými 3 080,66 € a súdom prvej inštancie priznanými 1 582,68 €). Keďže nejde o prípad podľa § 422 ods. 1 písm. b/ C.s.p., dovolací súd skúmal, či toto peňažné plnenie (ne)prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy. Výška minimálnej mzdy v čase podania žaloby, t. j. 5. marca 2014 bola 352,- € (§ 1 písm. a/ nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 321/2013, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2014). Nakoľko odvolací súd v danom prípade rozhodoval o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy (3 520,- €), najvyšší súd vychádzajúc zo znenia § 422 ods. 1 písm. a/ C.s.p. dovolanie žalobcu v tejto časti ako neprípustné odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

17. Dovolací súd k právnej otázke, ktorá bola v súvislosti s nárokom žalobcu na náhradu škody nižšími súdmi riešená, poukazuje na judikát R 17/2018, ktorého právna veta znie: „Aj v prípade, ak nárok na náhradu nákladov vynaložených poškodeným (obvineným) na jeho obhajobu v trestnom konaní, v ktorom bol spod obžaloby oslobodený alebo trestné stíhanie voči nemu bolo zastavené, bol uplatnený podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, súd môže priznať len náhradu účelne vynaložených trov, výška ktorých zodpovedá tarifnej odmene advokáta určenej osobitným právnym predpisom účinným v čase robenia úkonov.“ Uvedený judikát sa síce netýka zákona č. 514/2003 Z.z., ale ak závery v ňom uvedené platia v prípade uplatnenia nároku podľa zákona č. 58/1969 Zb., o to viac by mali platiť v prípade jeho uplatnenia podľa zákona č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2012.

III.

18. Vo vzťahu k časti dovolania smerujúcej proti tej časti druhého výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorou potvrdil výrok rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy, boli podmienky tzv. majetkového cenzu v zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ C.s.p. splnené. Najvyšší súd preto skúmal, či dovolanie v uvedenej časti spĺňa aj ostatné predpoklady prípustnosti vyplývajúce z § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

19. Podľa vyššie spomenutého ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

20. V danom prípade možno z obsahu dovolania vyvodiť, že žalobca za takúto otázku považoval to, či pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. možno ako na okolnosť, za ktorej k ujme došlo (§ 17 ods. 3 písm. b/ uvedeného zákona), prihliadnuť aj na to, že poškodený sa skutku, ktorý mu bol v trestnom konaní kladený za vinu, skutočne dopustil. S riešením odvolacieho súdu, ktorý na túto otázku odpovedal kladne, žalobca nesúhlasil, tvrdiac, že citované ustanovenie hovorí o prihliadnutí na okolnosti, za ktorých došlo ku vzniku ujmy (vedenie nezákonného trestného stíhania a zásah do osobnostných práv žalobcu) a nie na okolnosti, ktoré predchádzali vzniku ujmy (samotný skutok). Výslovil názor, že v situácii, keď boli preukázané okolnosti podľa § 17 ods. 3 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z.z. a neboli dôvody na zníženie nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 3 písm. b/ uvedeného zákona, mal žalobca nárok na priznanie nemajetkovej ujmy v požadovanej výške, keďže už táto bola oproti možným 17 600,- € podstatným spôsobom znížená.

21. Právne účinky dovolania nastávajú podaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku, preto aj prípustnosť dovolania treba posudzovať podľa stavu v čase jeho podania. V danom prípade žalobca v

dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzil právnu otázku, ktorá v čase podania dovolania (5. septembra 2016) skutočne ešte nebola dovolacím súdom vyriešená. Dovolanie žalobcu je preto podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p prípustné. Na tomto konštatovaní nič nemení skutočnosť, že v čase po podaní dovolania už najvyšší súd predmetnú otázku vyriešil, a to rozhodnutím z 21. júna 2018 sp. zn. 6 Cdo 44/2017.

22. Podľa § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na

- a/ osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,
- b/ závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo,
- c/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,
- d/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

23. Najvyšší súd v spomínanom rozhodnutí z 21. júna 2018 sp. zn. 6 Cdo 44/2017 v súvislosti s kritériami uvedenými v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. vyslovil nasledovné: „V citovanom ustanovení sú síce vymenované viaceré kritériá, ide však o výpočet demonštratívny. Vzhľadom na rozmanitosť jednotlivých prípadov, treba túto normu považovať za normu z relatívne neurčitou hypotézou, ktorá vyžaduje, aby súd vzhľadom na konkrétne okolnosti každého individuálneho prípadu, sám vymedzil okolnosti významné pre určenie formy, resp. výšky zadosťučinenia. V prípade nemajetkovej ujmy spôsobenej trestným stíhaním, ktoré skončilo oslobodením spod obžaloby, bude potrebné popri povahe a dĺžke trestného konania prihliadnuť najmä na závažnosť ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo a na závažnosť následkov spôsobených trestným stíhaním v osobnostnej sfére poškodeného. Posúdenie okolností, za ktorých k ujme došlo, zahŕňa aj správanie sa samotného poškodeného. Pri úvahe o forme zadosťučinenia treba preto zohľadniť aj konanie poškodeného, ktorým k vzniku nemajetkovej ujmy prispel. Za okolnosť dôležitú pre stanovenie formy zadosťučinenia (výšky nemajetkovej ujmy), treba považovať aj zistenie, že poškodený sa dopustil skutku, za ktorý bol následne trestne stíhaný (dôsledkom nie je strata zodpovednosti štátu za ujmu, ktorá poškodenému trestným stíhaním vznikla). V tomto kontexte možno prihliadnuť aj na dôvody, pre ktoré k oslobodeniu spod obžaloby došlo. Nemožno vylúčiť, že tieto okolnosti budú dôležité aj z hľadiska závažnosti konkrétnej ujmy v osobnostnej sfére poškodeného (napr. morálnej sfére poškodeného).“

24. Vyššie uvedené právne závery zastáva najvyšší súd aj v prejednávacom prípade. V zmysle nich sa odvolací súd pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy správne zaoberal aj tým, že žalobca skutok, ktorý mu bol v trestnom konaní kladený za vinu, skutočne spáchal. Aj keď konanie žalobcu v danom prípade nenapĺňalo znaky trestného činu, ale len priestupku, je nepochybné, že išlo o podstatnú okolnosť, ktorá mala vplyv na závažnosť ním tvrdenej nemajetkovej ujmy (znižovala jej intenzitu). Inak predsa vnútorne pociťuje (prežíva) nepriaznivé následky spojené s trestným konaním osoba, ktorá skutok, pre ktorý je trestne stíhaná nespáchala, a inak ten (ako tomu bolo aj v prípade žalobcu), kto si je dobre vedomý, že skutok spáchal a spod obžaloby je napokon oslobodený z dôvodu, že skutok nie je trestným činom, ale iným protiprávnym konaním majúcim znaky priestupku. Výklad podsúvaný žalobcom, v zmysle ktorého zákon súdu neumožňuje na spáchanie skutku poškodeným prihliadnuť, pretože k nemu došlo ešte pred vznikom ujmy, je treba označiť za mylný. Zohľadnením toho, že žalobca skutok skutočne spáchal, tu totiž odvolací súd len reflektoval na spomínané vnútorné rozpoloženie žalobcu, v ktorom sa v čase vedenia trestného konania (teda keď k tvrdenej nemajetkovej ujme došlo) nachádzal. Skutočnosť, že žalobca ako poškodený sa dopustil skutku, za ktorý bol následne trestne stíhaný, možno teda zahrnúť pod okolnosti, za ktorých došlo k nemajetkovej ujme v zmysle § 17 ods. 3 písm. b/ zákona č. 514/2003 Z.z.

25. Vychádzajúc z podaného výkladu možno konštatovať, že odvolací súd v danej veci pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch správne prihliadol ako na okolnosť odôvodňujúcu jej zníženie aj na spáchanie predmetného skutku žalobcom. So zreteľom na tento záver sa dovolací súd už nezaoberal ďalšou argumentáciou žalobcu týkajúcou sa výšky nemajetkovej ujmy založenou na tom, že v predmetnej veci neboli dané dôvody na zníženie nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 3 písm. b/ zákona č. 514/2003 Z.z.

26. Vzhľadom na uvedené, najvyšší súd uzatvára, že rozsudok odvolacieho súdu v časti, v ktorej potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolanie žalobcu v uvedenej časti preto ako nedôvodné zamietol (§ 448 C.s.p.).

IV.

27. Žalobca svojím dovolaním napokon napadol aj posledný, tretí výrok rozsudku odvolacieho súdu týkajúci sa trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Aj tu prípustnosť dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., poukazujúc na nesprávne právne posúdenie veci v súvislosti s aplikáciou § 142 ods. 3 O.s.p.

28. Podľa § 421 ods. 2 C.s.p. dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodoval o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ C.s.p. Podľa § 357 písm. m/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania.

29. Rozhodnutie o trovách konania má v zmysle § 234 ods. 1 C.s.p. vždy povahu uznesenia a túto povahu nestráca ani v prípadoch, keď je výrok o trovách konania obsiahnutý v rozsudku. Dovolanie podané podľa § 421 ods. 1 C.s.p. proti takémuto výroku rozsudku odvolacieho súdu nie je vzhľadom na znenie § 421 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 357 písm. m/ C.s.p. prípustné.

30. Na základe uvedených skutočností najvyšší súd dovolanie žalobcu v tejto časti ako neprípustné odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

V.

31. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 C.s.p.) a vznikol jej preto nárok na náhradu trov tohto konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. O výške náhrady trov konania žalovanej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.